

Ryhmätentti teologian opinnoissa

Mitä tehdä, jos opettajalla on kevätväsymys ja edessä on työteliäs tentin korjaus? Luentosarjakin on liian lyhyt edes jonkinlaiseen perusasioiden sulatteluun. Ja kurssi on lisäksi monelle opiskelijalle koko opiskeluajan ainoa kyseisestä aihepiiristä, eikä oppimismahdollisuutta siksi saisi hukata. Otetaanpa tentti avuksi. Järjestin Itä-Suomen yliopiston ensimmäisen vuosikurssin teologian opiskelijoille Ekumenia-luentosarjan tentin, jossa sai keskustella vapaasti, käyttää apuvälineitä ja vastata ryhmänä. Kokeilu vaikutti monella tapaa erittäin onnistuneelta.

Perinteisen tentin ongelmia

Perinteisellä tentillä tiedetään olevan paljon huonoja puolia pedagogisesti. Pelkistetyimmillään kurssin loppukoe mittaa tenttimiskäytännön osaamista. Tenttijän on esimerkiksi pystyttävä keskittymään muutamaksi tunniksi ja kyettävä unohtamaan ympäristö. Tärkeää on myös osata painaa mieleen ja palauttaa muistiin. Samaten on kyettävä yhdistelemään sopivasti päälinjoja ja nipelitietoa. Myös esse on osattava rakentaa. Suurin ongelma on se, että perinteinen tentti ei kovin helposti jäsenny osaksi pysyvää oppimista. Tenttiin luetaan ja sitten asiat unohdetaan (Karjalainen, 2002; Ryökäs, 2005).

Hyvin toisenlaisen palautteen sain toukokuussa 2011 ryhmätentistä. Kokoan tässä kokeilun taustaa ja toteutusta sekä saamiani kokemuksia. Tarkastelen kokeilun onnistumista sekä opettajan näkökulmasta että opiskelijoiden antaman palautteen avulla. Kokemukseni mukaan ryhmätentti vaatii tietynlaiset ulkoiset edellytykset, ja siksi kuvaan myös kokeilun taustoja.

Taustalla monenlainen väsymys

Olin keskusteluttanut ensimmäisen vuosikurssin teologian opiskelijoita parin kuukauden aikana luennoillani kymmeniä kertoja pienissä 2–4 hengen ryhmissä. Tiesin, että opiskelijat pystyvät kevään viimeisellä kurssillani ryhmätyöhön. Selvää oli myös, että toukokuussa työteho alkaa laskea eivätkä opiskelijat opi yhtä tehokkaasti. Halusin kokeilla jotain uutta ja mielelläni sellaista, joka vähentäisi tenttien korjaamista. Vuosien työmäärä alkoi näkyä.

Luentosarjan avausluennolla keskustelin opiskelijoiden kanssa tenttimiskäytännöstä ja esitin suunnitelman ryh-

mätentistä. Käytin keskusteluun puoli tuntia, mikä oli iso osa lyhyestä luentosarjasta. Esille tuli muutama käytännön kysymys, joiden pohjalta sovimme yhteiset säännöt. Kokosin säännöt yhdeksän kohdan listaksi ja lähetin ne sähköisen Oodi-järjestelmän kautta kaikille ilmoittautuneille.

- Tenttimuotona ryhmätentti 1–3 hengen ryhmissä.
- Voi tenttiä joko luennot ja kirjallisuuden tai vain luennot.
- Mukana saa olla sen verran apuvälineitä, kuin edessä olevalle pöydälle mahtuu (niin että pystyy vastaamaan).
- Kurssiin liittyviä kirjoja saa ryhmällä olla vain yksi kutakin.
- Tietokoneita saa olla; vastaus tulee antaa käsin kirjoitettuna.
- Ryhmä voi antaa yhteisen vastauksen tai kolme erillistä vastausta.
- Ryhmä sopii, minkä kirjan/kirjat tenttiä.
- Ryhmä palauttaa yhtä aikaa kaikki vastaukset.
- Ryhmä saa sanoa, mikäli jollekin ryhmän jäsenelle tulisi antaa parempi/huonompi arvosana.

Ryhmäkoon määrittelin tilan mukaan. Auditoriossa on kiinteät istuimet, ja käytännössä kolme henkeä pystyy tehokkaasti keskustelemaan ryhmänä. Rajaamalla kirjojen määrän varmistin, että kurssikirjat riittävät mahdollisimman monelle. Ryhmä sai valita tentittävän kirjan kurssi-kirjallisuudesta.

Sääntöjä tarkistin vielä myöhemmin. Tenttitilanteen ohjeistin neuvomalla, että auditorion joka toisella penk-kirivillä istutaan päissä ja joka toisella keskellä. Ryhmien välisen keskustelun kielsin ja neuvoin varomaan, ettei toinen ryhmä kuuntele. Tunnelma alkoi tiivistyä.

Kerroin opiskelijoille etukäteen, että tenttikysymykset tulisivat olemaan vaikeita. Kun käytettävissä ovat muistiinpanot, kirjallisuutta ja internetyhteys, vaatimustaso on korkea. Lisäsin, että tentistä ei selviä, ellei ole etukäteen paneutunut aineistoon. Kerroin myös, että vastaustila on rajattu ja että kysymykset ovat luonteeltaan tietoa yhdisteleviä. Pelkällä Google-haulla vastausta ei verkosta löydä.

Tentin käytännön toteutus

Tenttitilanteessa auditorioon oli muodostunut kuusi kolmen hengen ja viisi kahden hengen ryhmää. Kaksi tentti yksinään. Kaikkiaan kolmen hengen ryhmässä oli 18 opiskelijaa ja kahden hengen ryhmässä 10 opiskelijaa. Yhteensä tenttiin osallistui 28 opiskelijaa, mikä oli kaksi kolmasosaa kurssille ilmoittautuneista. Varustuksenaan kuudella ryhmällä oli tietokone, yhdellä ryhmällä jopa kaksi. Vain yhdellä ryhmällä ei ollut kirjaa.

Jaoin kaksipuolisen kysymyspaperin. Tarkastelimme ensin yhdessä ensimmäiselle sivulle kirjaamiani sääntöjä. Kenelläkään ei ollut niihin muutostoiveita. Kysymyspapereiden käännettyä alkoi supina ja hiljainen pulina vastauksista.

Tenttitilanteen kuluessa ohjeistin suullisesti hyvin vähän. Alussa huomautin mahdollisuudesta kirjoittaa vastaukset puhtaaksi erilliselle paperille. Samoin kysyin, sopiiko kaikille, että vastaukset kirjoitetaan yhdelle konseptiarkille. Vastaukset mahtuivat arkille hyvin, sillä vastaustilaa oli kullekin kolmelle kysymykselle yksi sivu. Erään opiskelijan vilkuillessa huolestuneena kelloa puolen tunnin kuluttua tentin alusta huomautin, että ”vastausaikaa on vielä kaksi tuntia”. Kun ensimmäinen ryhmä jätti vastaukset, kerroin, että olin lisännyt Oodi-järjestelmään palauteosioon kysymyksen kurssin tenttimuodosta. Toivoin, että siihen ”kirjoitettaisiin jotain”.

Tenttitilanteessa ryhmät keskustelivat innokkaasti, mutta eivät keskenään. Sain vaikutelman, että tietoa koottiin ja pohdittiin yhdessä. Ilmassa oli oppimisen tunnelma.

Tenttitilannetta oli helppoa – ja lähes turhaa – valvoa. Toimintaa ohjasi vain tilan käyttö: auditorion ulkopuolelle ei saanut mennä eikä tilaan saanut tuoda ulkopuolisia. Tentti alkoi kello 9.15, ja ensimmäisenä poistui kolmen vartin jälkeen yksittäinen vastaaja, joka vastasi vain kirjallisuusosioon. Ensimmäiset ryhmät poistuivat kello 11.05. Lähes kaikki opiskelijat käyttivät siis runsaasti aikaa opiskeluun.

Tentin sisältö tietoa yhdistelevä

Ryhmätentissä kysymysten tuli olla selkeästi toisenlaisia kuin perinteisessä tentissä. Kun käytössä olivat sekä internetyhteys että muistiinpanot, ei ollut mielekäästä kysyä sellaista, johon voisi kopioida vastauksen. Kysymyksiin vastataksaan piti osata yhdistellä tietoa. Samalla oli mielekäästä pyrkiä siihen, että kysymykset kattaisivat suuren osan kurssilla käydystä sisällöstä. Näin ne palvelisivat oppimista ja ymmärtämistä. Lisäksi olin luvannut, että kysymykset olisivat ”vaikeita”.

Ei myöskään ollut yksinkertaista päättää kysymysten määrästä. Keskustelin asiasta luentosarjan kuluessa, ja opiskelijat huomauttivat, että aikaa kahteen kysymykseen

tarvitaan monta tuntia. Päädyin lopulta kolmeen kysymykseen.

Ongelmaksi huomasin opiskelijoiden oikeuden pitää opiskelijanumeronsa salassa. Itä-Suomen yliopiston säädösten mukaan opiskelijalla on oikeus salata opiskelijanumeronsa niin, etteivät toiset opiskelijat voi selvittää esimerkiksi hänen saamiaan tenttiarvosanoja. Ratkaisin ongelman toteamalla, ettei kenenkään tarvitse ryhmässä kirjoittaa omaa numeroaan vastauspaperiin, vaan sen voi tehdä vasta sitten, kun ryhmä palauttaa paperin. Kaikki olivat kuitenkin kirjoittaneet oman numeronsa jo ennen palauttamista.

Keskustelin jokaisen ryhmän kanssa, kun he palauttivat vastauspaperinsa – rupattelu ei häirinnyt muiden työskentelyä. Vain yksi ryhmä ilmoitti kokeneensa, että kysymykset olivat liian laajoja. Kaksi opiskelijaa poistui vastattuaan pelkästään luentoa koskeneeseen kysymykseen, johon he olivat käyttäneet reilut kaksi tuntia.

Neljä ryhmää työskenteli, kunnes tenttiaika päättyi. Näistä yksi kahden hengen ryhmä antoi erilliset vastaukset, kun taas muut antoivat yhteisen paperin. Vastausten kirjoittajien määrä muissa ryhmässä vaihteli: joissakin oli kolme kirjoittajaa, joissakin vain yksi. Ensimmäisenä ja viimeisenä vastauksensa palauttaneet työskentelivät tentissä yksin. Siten ei voi päätellä, sopivatko kysymykset paremmin yksittäiselle vastaajalle kuin ryhmälle.

Kokemukset ryhmätentistä positiivisia

Kolmasosa ilmoittautuneista ei ollut mukana ryhmätentissä. Tosin merkittävä osa heistä ei osallistunut luennollekaan. Luentopäiväkirjalla kurssin luento-osuuden suoritti kaksi. Lähes kaksi kolmasosaa siis osallistui ryhmätenttiin. Tenttiin osallistuneista 28 opiskelijasta 21 antoi kirjallista palautetta. Palautetta antoi poikkeuksellisen moni ja myös varsin monisanaisesti. Tarkastelen seuraavaksi muutamia pedagogisesti keskeisiä palautteita.

Kysymyksiä kommentoi kuusi palautteen antajaa. Ensimmäinen kysymys oli aiheuttanut kylmiä väreitä monelle vastaajalle. Eräs vastaaja totesi, että ryhmän keskustelu auttoi vastaamaan kysymykseen. Kaiken kaikkiaan kysymykset koettiin laajoiksi ja haastaviksi, vaikkakin, kuten toinen kirjoitti, niihin oli tarjottu vastaukset luennolla tai kirjoissa. Kolmas huomautti, että vastauksia ei voinut googlettaa vaan ne vaativat ajattelua. Tähän sai tukea ryhmältä. Opiskelija pääsi sanojensa mukaan ulos laati-kostaan, ja hänen näkökulmansa laajeni.

Juuri tässä kiteytyi tentin pedagoginen tarkoitus. Tenttiä oman oppimisensa apuvälineenä piti useampi kuin joka toinen eli 13 opiskelijaa. Yksi tosin totesi, että yksinkin olisi oppinut saman. Puolet tenttiin osallistuneista palautteen antajista korosti tenttiä oman oppimisensa tukijana. Palautteen mukaan omia tietoja pystyi täydentämään toisen tiedoilla, aihetta tuli käsiteltyä laajemmin, tentti kiteytti tiedot ja auttoi sisäistämään sekä pukemaan tiedon sanoiksi. Tenttiin ei luettu ”bulimikon” tavoin eikä tentissä vain ”oksennettu tietoja paperille”, kuten vastauksissa osuvasti kuvattiin. Erään vastaajan mukaan moni asia jäi mieleen, eikä tavallisen tentin tapaan tietoja unohtanut heti tentin päätyttyä.

Vain yksi osallistuja katsoi, ettei toista kertaa valitsisi ryhmätenttiä. Muiden kommentit olivat enemmän tai vähemmän myönteisiä, jopa ylistäviä. Opettajan itseturtoa kohotti esimerkiksi seuraava palaute:

Oli mielenkiintoista tehdä mielestäni pedagogisesti onnistunut tentti teologisen puolella, kun oman pääaineen, kasvatustieteen, piirissä en ole vielä toistaiseksi tehnyt tämäntyyppistä tenttiä.

Tentissä käytössä olleista apuvälineistä ei tullut kuin pari huomautusta, ja nekin olivat ristiriitaisia. Yksi painotti varmuuden lisääntymistä, kun pystyi varmentamaan omat muistikuvansa. Toinen totesi, ettei ollut ”oikeastaan ollenkaan” käyttänyt kirjoja ja internetiä, vaikka ne olivat käytettävissä. Oman havaintoni mukaan opiskelijat seläsivät usein kirjoja ja hyödynsivät internetiä, useimmiten keskustelun lomassa. Ilmeisesti apuvälineet olivat niin mutkattomasti ja onnistuneesti mukana, ettei niitä tarvinnut palautteessa kommentoida.

Yhdeksän sen sijaan kiinnitti huomiota ryhmänä toimimiseen. Olin antanut opiskelijoiden itse muodostaa ryhmät, ja tätä kiitteli pari, mutta joku myös toivoi, että ryhmät olisi määrätty etukäteen. Yleisesti kiinnitettiin huomiota ryhmän sisäiseen kemiaan. Pari kiitteli sitä, että oli saanut yhtä kunnianhimoisia opiskelijoita ryhmäänsä. Ongelmaksi koettiin, että yksi ryhmäläisistä halusi kirjoittaa samalla, kun toinen halusi muuttaa sanamuotoja. Myös keskustelu kirjoittamisen aikana oli jotakuta häirinnyt. Yksi vastaaja koki jääneensä hieman alakynteeseen, ja yhdessä ryhmässä oli ollut tarvetta tehdä kompromisseja, mutta vastaajan mukaan kaikki olivat kuitenkin tyytyväisiä lopputulokseen. Palautteessa mainitut ongelmat esitettiin pieninä haasteina, ja vastaajat olivat niistä huolimatta tyytyväisiä kokonaisuuteen.

Muutama totesi, ettei oman ryhmän keskustelu häntä tannut kirjoittamista, ja varsinkin moni huomautti, ettei salin supina häirinnyt. Yksi piti tärkeänä sitä, että oppii työskentelemään hieman levottomassakin ympäristössä. Opettajan normaali ääni ylitti kuitenkin helposti ryhmien supinan. Opiskelijat varoivat auttamasta toisia ryhmiä, vaikkakin keskustelivat ääneen. Ryhmät olivat myös sisäisesti solidaarisia: yksikään ryhmä ei toivonut jollekulle ryhmän jäsenelle muista poikkeavaa arvosanaa, vaikka tämä mahdollisuus oli annettu.

Tenttiä arvostellessani havaitsin, että vastaukset olivat monipuolisia. Vastauksissa oli osattu nostaa esiin erilaisia näkökantoja, mikä kertoi apuvälineiden käytöstä ja yhteistyöstä. Kuitenkin monissa vastauksissa oli joitakin selviä puutteita. Läheskään kaikki eivät saaneet täysiä pisteitä (arvosanojen keskiarvo oli 4,2/5). Yhdenkään vastaajan tenttiä ei kuitenkaan tarvinnut hylätä.

Ei iloa ilman työtä

Ryhmätentti on toimiva mahdollisuus. Siihen on hyvä ohjeistaa jo kurssin alussa. Ryhmätentin käyttö heijastuu myös opetukseen: ulkoa muistamista ei tarvitse painottaa samalla tavalla kuin ennen tavallista tenttiä, ja opiskelijoille voi esitellä laajoja kokonaisuuksia ja jakaa laajoja aineistoja.

Ryhmätentti selvästi opastaa toisenlaiseen, erään vastaajan mukaan ”stressittömämpään”, oppimiseen. Ryhmäytymisen periaatteet kannattaa tehdä selväksi jo kurssin alussa. Kurssin kuluessa kannattaa huolehtia siitä, että kukin ryhmän jäsen saa tenttikirjoja luettavakseen. Myös ryhmätyöskentelyn ongelmia voisi käsitellä jo etukäteen.

Ryhmätentin toteuttaminen vaatii riittävän pitkän tenttajan ja sopivan tilan: opiskelijoiden on pystyttävä työskentelemään monta tuntia yhdessä, mutta ryhmien on samalla työskenneltävä riittävän erillään toisistaan. Kokeukseni mukaan tämä onnistuu tavallisessa auditoriossa, kunhan opiskelijoita ei ole liikaa.

Kysymysten tulee olla sellaisia, että ne sopivat ryhmätenttiin. Apuvälineiden salliminen on ryhmätentille luontevaa: keskustelevaltaan opiskelijat joka tapauksessa. Tämä asettaa vaatimukset kysymyksille. Vastaukset eivät saa olla suoraan imuroitavissa internetistä tai kirjan tietyiltä sivulta.

Ryhmätentti ei toimi ensimmäisen vuosikurssin ensimmäisellä luentosarjalla. Opiskelijoilla täytyy olla edes jonkin verran tuntumaa siitä, miten kerrata opittua ja miten toimia ryhmässä. Luentosarjan täytyy myös aiheeltaan olla sellainen, että ryhmätyöskentely tukee oppimista.

On myös muistettava, että opiskelijat ovat erilaisia oppijoita. Kaikkia ei voi pakottaa tenttimään ryhmässä, eivätkä kaikki opiskelijat ole parhaimmillaan ryhmätentissä. Siksi ryhmätentti tulee tarjota vain yhtenä vaihtoehtona. Saamani palautteen mukaan tenttiä kannattaa kuitenkin suosittelua. Myös opettaja hyötyy ryhmätentistä: tenttiä on leppoisaa valvoa, tenttivastauksia tulee selvästi vähemmän, ja ne ovat korkeatasoisia. Ennen kaikkea opiskelijat oppivat.

Vaikka ryhmätenttiin osallistuneiden palaute oli yksimielistä, on syytä muistaa, että kaikki kurssilaiset eivät valinneet ryhmätenttiä. Palaute oli silti voimakkaan myönteistä. Selkeästi yli puolet ilmoittautuneista koki tenttimuodon mielekkääksi. Tuntemukset voi kiteyttää seuraavaan juhlavaan palautteeseen:

Pitkään on jo kritisoitu ylioppilaskirjoitustyyppistä tenttimistyyliä, mutta käytännön askeleita siitä pois-päin on tehty toistaiseksi hyvin vähän suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Tämä oli nyt yksi niistä askeleista. Hyvä hyvä!

Kirjoittaja toimii läntisen teologian yliopistonlehtorina Itä-Suomen yliopiston filosofisessa tiedekunnassa.

LÄHTEET

Karjalainen, A. (2002). *Tentin teoria*. Dialogeja 4. 2. painos. Oulun yliopisto.
Ryökäs, E. (2005). *Tärkeistä syväoppimiseen*. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan opetusmonisteita 40.